

cipaliter collocavit Christus, ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet (3). Si quid (Christus) cum eo commune ceteris voluit esse principibus, nunquam, nisi per ipsum dedit, quidquid aliis non negavit (4). Conferantur hæc cum dictis §. CCCLIII, ac constabit, alterum ab altero lucem et robur accipere. Præterea cum Petro ejusque successoribus grex universus sit commissus, dubium non est, quin defuncto quoque subalterno pastore singularis cura viduatæ ecclesiæ pastori Universali per se incumbat; dum igitur ejusdem auctoritate quoquo modo interveniente novus eidem ecclesiæ pastor præficitur, potestas et officium ejus regendæ ab Universali pastore in particularem dimanare intelligitur.

(b) Dicunt: episcopos esse successores apostolorum, qui potestatem suam immediate obtinuerunt a Christo. At ex hoc inferri non potest, eodem modo, eademque via potestate sua potiri episcopos, qua nacti apostoli sunt. Spectato ordine episcopali non tam successio, quam propagatio concipi debet. Episcopi enim characteris et ordinis sui originem per continuatam ordinantium seu consecrantium seriem ad apostolos usque referunt; quæ propagatio non minus a successione differt, ac ratio filii a ratione successoris. Aliter de episcopali jurisdictione disserendum est. Si quis enim episcopus eam ipsam tenet particularem ecclesiam, quam aliquis apostolus aliquando tenuit, aut primo instituit, seu fundavit; tum quidem vere, proprieque successor apostoli audiet. In cathedris autem illis, quæ post apostolorum tempora sunt erectæ, primi episcopi non tam ab apostolis, quam a Petri successore, cujus auctoritate illæ erectæ sunt, potestatem ad se devolutam gloriari possunt. Nemo succedere dicitur, nisi præcedenti; si nullus in quadam cathedra apostolus unquam sedit; quomodo apostolo succedi potest? Sint igitur, et habeantur episcopi successores apostolorum, tum ratione episcopalis ordinis, quem cum illis communem habent, tum etiam potestate jurisdictionis, sed nempe similitudine quadam, et proportionem, aut vicaria ordinatione, quemadmodum S. Cyprianus ait (5); quia ex ordinatione Christi apostolorum vice episcopalem dignitatem obtinent.

(c) Denique episcopos a Spiritu S. positos ajunt, regere Ecclesiam Dei. At enim qua ratione ac via eos posuerit, id quidem haud exprimitur. Accedit, quod totum istuc potius ad electionem sit referendum, quæ illis temporibus singulari sæpe divini spiritus indicio fiebat, uti constat ex Act. XIII, v. 2.

(1) Pallavic. L. XXI, C. 11. Ibid. L. XVIII, C. 15. exhibetur oratio habita a Laynio de illo argumento. Re diu multumque discussa patres quidam concilii Tridentini eam appellarunt curiosam de meris vocibus questionem, alii interminatam; ipsi Galliarum oratores superfluum disceptationem, neque in concilio definiendam vocarunt. Vid. Antifebron. Vindicat. T. I, diff. III, C. 2. Quotopere igitur errant, qui hanc tanquam capitalem, summique momenti controversiam pro genuino, si superis placet, systemate juris ecclesiastici exædificando senent?

- (2) L. VII. contra Parmenian. — (3) Epist. X. edit. Venet.
 (4) Idem Serm. III. in Annivers.
 (5) Epist. LXIX. ad Florentium circa medium.

CAPUT VI.

Expendunt varia relationum, nexuum, ac respectuum genera, quæ inter statum ecclesiasticum et civilem, ac utriusque potestatis negotia exaggerari solent ab hodiernis scriptoribus non paucis.

ARGUMENTUM.

CCCLXIV. Nexus inter sacra et politica obtenditur.	CCCLXVII. Ratio boni publici oggeritur
CCCLXV. Ecclesia in statu civili est, an contra?	CCCLXVIII. Finis potestatis politicae quousque pertingat.
CCCLXVI. Jus cavendi, ne civitas detrimentum capiat a religione.	CCCLXIX. Advocatia Ecclesiæ.

§. CCCLXIV.

SI QUI olim doctores ultra justos limites amplificasse sacram Ecclesiæ potestatem censendi sunt; potiore certe jure affirmabimus, hodiernos scriptores non paucos in eadem potestate seu arctanda, seu atterenda ita versari, ut nihil prope, nisi inane potestatis simulacrum Ecclesiæ relinquunt: vim omnem, ac facultatem ea utendi in manus principum politicorum transferant. Nec vero, cum catholicos se non pauci profiteantur ex illorum numero, aperte sacrilegi sunt, sed vias obliquas et anfractus irruendi in sanctuarium, nempe obtentus, nexuque confingunt tot ac tantos, ut nesciam, quæ causa sacra ac spiritualis, quodve negotium ecclesiasticum excogitari possit, in quo non totum pene a politica potestate pendere debeat, quidquid ab ecclesiastica decernendum et conficiendum erat. Quapropter necesse est, eorum obtentuum, nexuumque præcipua genera expen-

dere, ac principiorum, quibus utuntur, falsitatem, certe ambiguitatem proferre in lucem (1).

(1) Recolenda hic sunt dicta §. LXVIII. (e.) de fallacia pravoque usu ejus distinctionis, quam inter essentialia et accidentalia religionis negotia intercedere sæpe jactitant.

§. CCCLXV. Ecclesiæ potestatem esse supremam in suo genere, atque a politica potestate independentem verbis non negant, qui catholico nomine censi volunt; neque jam Pufendorfanum spectrum de repugnantia status in statu producunt, ab ipsis protestantibus nunc quidem explosum (1). Nihilominus illud perpetuo ingerunt tanquam certissimum juris ecclesiastici principium: *Ecclesia in statu est (civilis), non e contrario status in Ecclesia. Sed animadvertite:*

(a) Non video, quomodo id dictum conciliari queat cum obviis ideis de toto et parte, de priori ac posteriori. Ecclesia una est, et catholica. multoque latius diffunditur, ac quivis civilis status: igitur status, nempe id, quod minus est, nec nisi pars Ecclesiæ universalis, in Ecclesia est, non contra. Dein Ecclesia supra fundamentum apostolorum et prophetarum ædificata omnem civilem statum, qui nunc quidem est, antiquitate superat, unde status in Ecclesia condidit debuerunt, non Ecclesia in statu. Sane princeps, qui hunc civilem statum repræsentat, per baptismum Ecclesiam ingreditur, non Ecclesia in principem (2).

(b) Sit ita sane: *Ecclesia in statu est*, eo nempe, quo Isidorus Pelusiota ajebat modo, *uti anima est in corpore* (3). Quid tum vero? Ideone qui statui, idem religioni, qui civitati, idem Ecclesiæ præerit? Quæ erit hæc Ecclesia? quomodo una, catholica, sancta, apostolica (4)? Si potestatem Ecclesiæ supremam dicunt, et independentem a politica potestate: ac si præterea Ecclesiam in statu esse contendunt; erit igitur in statu potestas aliqua suprema et independens a potestate civili, sive ab imperio status. Utriusque officia discerni posse, non uno ex loco veteris testamenti perspicuum est (5), ac reipsa a Christo in lege gratiæ discreta fuisse, supra ostendimus. Hanc fundamentalem legem regiminis elegantissime expressit Gelasius I, in celebri canone: *duo sunt*. 10. Dist. XCVI, quem canonem, ut Petrus de Marca ait (6), amplexi sunt rex, episcopus, et proceres Ecclesiæ Gallicanæ in concilio Parisiensi, et in libris capitularium.

(c) Nihil ergo ex ancipiti hac, seu potius falsa sententia: *Ecclesia est in statu*, legitime concludi potest contra jura potestatis sacræ,

nisi cum protestantibus *systema territoriale* concludere quis velit, illudque efficere, quod ipsis nunc lutheranis displicet: *cujus est regio, illius est religio.*

(1) Rieggerus in *jurisprud. eccl. T. I, Sect. I, §. 18. citat Wolfium in Jur. Nat. T. VIII, §. LXV*, ita disserentem: sunt equidem, qui absurdum dicunt duplex summum imperium in eadem civitate; sed cur absurdum sit, nulla ratione solida evincunt. Sane absurdum minime reputant, ut populus quædam jura ad imperium spectantia sibi retineat, in quibus dependere non vult a rectoris voluntate.

(2) Imperator enim bonus intra Ecclesiam, non supra Ecclesiam est; ait S. Ambros. de Basilicis non tradendis: bonus enim imperator quærit auxilium Ecclesiæ, non refutat. Quid honorificentius, quam ut imperator Ecclesiæ filius esse dicatur, *C. convenior. 21, XXIII, q. 8.*

(3) *L. III, Epist. 249.* — (4) *Vid. supr. §. CCCLVI.*

(5) *II. Paralip. XIX, v. 11.* « Amarias... Sacerdos et pontifex vester in his, quæ ad Deum pertinent, præsidebit: porro Zabadias filius Ismahel, qui est dux in domo Juda, super ea opera erit, quæ ad regis officium pertinent: habitisque magistris levitis coram vobis. » *Adde II. Paral. XXVI, v. 16.*

(6) *De concord. L. II, C. I, n. 6.* Conf. Berardum in eum canonem *P. II, T. I, p. 332.* ubi et occasionem explicat, ob quam editus est a Papa, et spuria Gratiani additamenta abstergit. Inter epistolas Rom. Pontificum edit. Romanæ anno 1691. Gelasii ad Anastasium epistola est decima p. 390.

§. CCCLXVI. Unio omnium Sacerdotum regni cum Papa, principe nempe extraneo, et Papæ regimen monarchicum, et ecclesiastici status, ordinumque religionum potentia atque opes tanquam res formidanda depingitur, et securitati civitatum, et imperantium civilium inimica. Inde *jus cavendi* omniaque ad ecclesiasticum regimen pertinentia inspiciendi et examinandi, neque jus tantum, sed gravissimam obligationem inferunt, et inculcant et exaggerant, quasi nihil esset regnorum securitati, ac quieti infestius, quam hierarchicus status, denique ministri, ac homines divino cultui dedicati. Enimvero cum scriptores quosdam ejusmodi umbras ac spectra sibi fingere, et pueriliter timere, et pericula nescio quæ, præ oculis habere non raro animadvertentem, illius effati ex S. Codice subiit memoria: *Illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor* (1). Nec vero mirum; cum enim non capiant, quæ spiritus sunt; idcirco nec unionem illam, caritatemque, quæ a divino Spiritu diffunditur, ab hominum turbulentorum conjuratione distinguere didicerunt, illam dico unionem, quam Dominus ac Servator noster Jesus Christus a cœlesti Patre ardentibus precibus efflagitavit: *non pro eis (apostolis) rogo*

tantum, sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint (2). Sed observa :

(a) Plena absurditatis et contradictionis eorum est oratio, qui cum de principibus profanis ac regibus scribunt, præ aliis imperii formis monarchiam prædicant, atque in cælum ferunt laudibus; cum deinde de supremo Vicarii Christi pontificatu, sacraque monarchia incidit mentio, eandem monarchicam formam omnibus modis deprimunt, citoque in despotismum degenerare asserunt, atque ita suspectam reddunt, seu potius evertere allaborant, ut principiis, quæ adhibent, æque civilem, ac sacram potestatem invadant, concutiantque (3).

(b) Repetantur animo principia, quæ de jure *defensionis et præcautionis* exposita sunt in jure naturæ privato (§. XV et C.): quæ de justa belli causa inter gentes sunt tradita (CCXCVIII, CCXCIX); ac perspicuum erit, jus illud cavendi, quod principibus attribuitur in negotio religionis, neque tam ad impedienda reipublicæ damna, quam ad impediendum, ac turbandum sacræ potestatis usum identidem adhibent, ab omni jurium analogia abhorrere. *Homo jus habet*, inquit Pufendorfus, *utendi omnibus mediis, quæ sana ratio ad ipsius conservationem necessaria dicitur, adversus omnes, a quibus ipsi periculum imminere itidem sana ratio suggerit. Igitur si quis cautionem suam ulterius, quam ratio sana admittit, extenderit, sine dubio in legem naturæ peccabit... Nec sana ratio hoc unquam probabit, ut alterum, de cujus voluntate et conatu in meam perniciem nondum peculiariter constat, oppressum eam; cum longe aptiora sint remedia pacem cum ipso firmandi. Nam sola illa communis hominum malitia, quæ utique gradus suos habet, non statim hominem homini professum hostem facit... Quomodo sola suspicio, ne quis amicitiam adversus me simulet, aut animum suum mutet, probabilem mihi causam præbet, eundem occupandi? Id, quod multo clarius adhuc cernitur in integris civitatibus, quæ invicem in statu naturali vivunt. Nam hic sane omnium confessione nefas habetur, si una civitas alteram... vi aut insidiis occupare velit, ideo tantum, quia communem cum ea dominum non habet, a quo compesci possit, si ipsam aliqua læserit* (4). Ex his concludes, quam inane sit illud, quod de inspiciendis et examinandis Ecclesiæ decretis ac constitutionibus centies oggerunt: *posset talis constitutio, aut clausulæ ei adjectæ turbare rempublicam: posset lædere jura episcoporum, si papalis sit; posset obesse libertatibus et consuetudinibus particularium ecclesiarum: posset excedere limites potestatis ecclesiasticæ. Et quid de profanis legibus, si ad honorem summi Dei, ad sacra Ecclesiæ jura, ad sempiternam hominum*

salutem referantur, dici non *posset*? Nec tamen Ecclesia sibi jus arrogat eas prævie inspiciendi, examinandi, approbandi. Alium igitur Placiti regii titulum, si ejus justitiam tueri velint, excogitent necesse est.

(c) Abhorrent ab *indirecta* Ecclesiæ in res civiles potestate; neque me in eo dissentientem habent. At *jus circa sacra*, quemadmodum id hodierni tractant scriptores non pauci, quale est, nisi *indirecta* circa res sacras potestas? Expendatur notio directi et indirecti. §. XXXII. (e)

(1) *Psal. LII, v. 6.* — (2) *Joan. XVII, v. 20, 21.*

(3) *Conf. dissertatio Laurentii Veith de systemate Edm. Richerii Sect. II, art. II, p. 330.*

(4) *Pufendorf. de J. N. et G. L. VII, C. I, §. 7, 8.*

§. CCCLXVII. Bonum publicum non interverti, inquit, per religionem debet; negotia civitatis cum negotiis Ecclesiæ concilianda sunt. Quid publicæ rei vel obsit, vel expediat, penes imperantem est definire. Necessitas licitum facit, atque adeo extorquet, ut res ecclesiasticæ aliter atque aliter disponantur. Equidem non ignoro necessitatis et jura, et gradus, et quas præbet justas excusationes. Dicam de privatis nonnulla, quæ ad publica applicari nullo negotio poterunt.

(a) Qui ditescere cupit, qui honores ambit, qui commoditati suæ, et voluptati servit; quam multa *necesse* habet facere, quam multa omittere spectantia ad Dei cultum, et salutem animæ? Cum in iis finibus, quos sibi præfixit, gradus insint, erunt ad illum gradum attingendum necessaria nonnulla, quæ si alium, ac paulo inferiori sibi gradum proposuisset, necessaria haud forent. Si hoc die absolvendum est opus, necesse erit e. g. abstinere ab omni exercitio divini cultus. Si tanta pecunia in luxum vestium, conviviorum, in ædificia, in hortos profundenda est, necesse erit, non modo inopi manum claudere, sed præterea æs contrahere alienum. Quæ est ista necessitas? nempe voluntaria, consequens ex consilio voluntarie capto, mutabilis: verbo, nulla vera necessitas.

(b) Cum homo non modo corpore constet, sed et animo, nec tam præsentem, quam futuram ac sempiternam beatitati obtinendam studere debeat; idcirco in propositis finibus non modo gradus, sed ordinem quoque debere constitui, ac mediorum proportionem expendi, sæpe monuimus in his institutionibus; neque, siquid temporis aut facultatum divinæ religioni impenditur, continuo dicendum est, *ut quid perditio hæc?* de gradibus necessitatis ele-

gantem sententiam protulit S. Augustinus : *nescit cupiditas , ubi finitur necessitas* (1). Ceterum et Saul necessitatem causatus est , cum in res divinas involasset ; at quo suo fructu (2) ?

- (1) *L. IV. contra Julian. c. 14, §. 70.*
 (2) *I. Reg. XIII, v. 12.*

§. CCCLXVIII. De finibus homini propositis paulo ante facta est mentio. Hos quoque cum de politica potestate agunt , pervertere videntur nonnulli , quasi ea potestas non præsentem modo felicitatem hominum , sed futuram quoque , ejusque assequendæ media spectare , suisque juribus complecti deberet. Sic enim ajunt : patresfamilias , postquam in civitatem coierunt , non minus , ac in primævo libertatis statu ad Dei cultum obligari aut voluisse , aut potuisse censendi sunt : ejus autem obligationis implendæ jus magnam partem in imperantem esse translatum. Hæc cum implicata sint , et ambigua , his videntur animadversionibus posse explicari.

(a) Cuius seu patrifamilias seu imperanti maxima incumbit religionis rerumque Ecclesiæ cura , sic tamen , ut , quod paucis verbis expressit Innocentius III. *laicis super Ecclesiis et personis ecclesiasticis nulla sit attributa facultas : quos obsequendi manet necessitas , non auctoritas imperandi* (1). Nihil de sacro imperio in communitatem , proindeque nec in imperantem civilem a Christo collatum fuisse , ostensum est supra (2) ; nec perfunctorie illud quoque in jure publico universali expositum , quibus titulis religioni tuendæ ac promovendæ operam navare princeps debeat (3).

(b) Universe inter *finem rei vel actionis ipsius* , ac inter *finem personæ agentis præfixum* distingui necessum est (4). Finis politicæ potestatis intra ambitum rerum temporalium constringitur , etsi , qui ea potestate utuntur , referre animo et consilio ad sublimiorem finem cuncta possint , certoque modo debeant. *Sive manducatis , sive bibitis , sive aliud quid facitis : omnia in gloriam Dei facite* (5) ; nec tamen ob id naturalis finis ipsius alimenti , aut jus id capiendi spirituale aut sacrum est.

(c) Contra eos , qui politicæ potestati nimium tribuunt in negotio religionis , memorabilis extat locus apud S. Hilarium (6).

(d) Ad hunc locum scopumque pertinet justa exprobratio a magno Bossueto sectariis facta , *quid* , inquit , *emolumentum obtentum est , rejiciendo Papam ecclesiasticum , successorem S. Petri , nisi ut*

obtineretur Papa laicus , utque auctoritas apostolorum collocaretur in manu magistratum laicorum (7) ?

- (1) In celebri capitulo : *Ecclesia S. Mariæ. 10. de Constit.*
 (2) §. CCCLV et CCCLVI. — (3) §. CCXXIII et seq.
 (4) §. XXX. (e.) — (5) *I. Cor. X, v. 31. recole dicta §. LXIII. (e.)*
 (6) *Contra Auxent. N. 2.* — (7) *Hist. de variat. p. 243.*

§. CCCLXIX. Ex quo tempore fidei donum Deus largitus est principibus , optimus quisque Ecclesiæ filium se et advocatum esse defensoremque , gloriabatur. At scriptores quidam religioni , atque ecclesiastico statui infensi advocatiæ jus , enorme quantum depravarunt commentariis suis. Discant , si sapere possint , genuinam advocatiæ ideam sibi efformare ex præclara oratione illustrissimi archiepiscopi Cameracensis Fenelonii , quam is A. 1707 , in consecratione Electoris Colonien- sis habuit , qua primo generatim de principe , qua advocato Ecclesiæ , loquitur : dein advocatiæ istius functiones binas exponit : demum quid alienum sit ab advocati officio , non timide edicit (1).

(a) « Verum quidem est , inquit , principem pium ac zelosum »
 » vocari episcopum externum , et protectorem canonum , qua phrasi »
 » ipsimet frequenter ac hilariter utimur in sensu veterum , qui illa »
 » usi sunt. Sed episcopum *externum* nunquam convenit sibi usur- »
 » pare functiones episcopi *interni*. Tenet quidem gladium ad portam »
 » Sanctuarii ; cavet sibi tamen , ne ingrediatur. Obedit simul hoc »
 » ipso , dum protegit ; protegit definitiones Ecclesiæ ; sed nullas »
 » facit. Duas solum sibi functiones , ad quas se restringit , proprias »
 » adscribit.

(b) « Prima est , ut Ecclesiam in sua libertate contra hostes »
 » externos conservet ; ut possit intus sine coactione definire , pro- »
 » nunciare , decidere , approbare , corrigere et destruere omnem »
 » altitudinem , se extollentem adversus scientiam Dei.

(c) « Secunda est , ut definitiones Ecclesiæ semel editas protegat , »
 » quin sub ullo prætextu assumat libertatem interpretandi. Hæc »
 » igitur protectio canonum unice dirigitur contra inimicos Ecclesiæ , »
 » hoc est , contra novatores , contra mentes indociles ac contagio- »
 » sas , contra eos , qui recusant correctionem.

(d) « Avertat Deus , ne protector dirigat , aut præveniat quidquam »
 » eorum , quæ regulatura est Ecclesia. Ipse attendit , audit humili- »
 » ter , credit sine hæsitazione : non solum obediret ipsemet ; sed etiam »
 » auctoritate sui exempli , et potentia , quam in manu tenet , præ-

» stat, ut obediatur ab aliis. Denique protector Ecclesiae nullatenus
 » dimiuit libertatem Ecclesiae. Ejus protectio non foret auxilium,
 » sed jugum latens Ecclesiae, si potius vellet determinare Ecclesiam,
 » quam determinari ab Ecclesia. Hoc exitiali excessu Anglia rupit
 » unitatis sacrum vinculum, dum regem, qui solum fuerat protec-
 » tor, constituit in caput Ecclesiae. »

(1) Vid. instructionem pastorem Arch. Paris. de Beaumont de turbis Galliae.
 Ex editione Augustana A. 1757, n. 56.

CAPUT VII.

*Demonstrato sacrae potestatis subjecto praecipua illius
 objecta considerantur, atque inprimis causae fidei
 ac divini juris.*

ARGUMENTUM.

CCCLXX. Ordo tractationis.
 CCCLXXI. Unitas fidei, objectum po-
 testatis sacrae.
 CCCLXXII. Dein sacrae scripturae.
 CCCLXXIII. Traditiones.
 CCCLXXIV. Symbola fidei: doctrinae
 et libri.

CCCLXXV. Modus procedendi in cau-
 sis juris divini.
 CCCLXXVI. Praecipuae in iis partes
 sunt Rom. Pontificis.
 CCCLXXVII. Jura episcoporum.
 CCCLXXVIII. Advocatorum Ecclesiae.

§. CCCLXX.

DESCRIPSIMUS hoc libro notionem sacrosanctae Ecclesiae, quasque a divino auctore suo accepit, singulares proprietates: sacrae dein potestatis institutionem in Petro atque apostolis factam, ejusque ad istorum successores propagationem: delineavimus hierarchiam ordinis ac jurisdictionis; ex qua dein subjectum potestatis sacrae publicae et rectoriae palam fecimus: denique ambigua ac falsa principia deteximus, quae tum subjecto illi, tum exercitio sacrae potestatis obesse possent. Ordo igitur naturalis poscit, ut praecipua spectentur objecta, circa quae potestas illa se exerit, utque speciatim indicetur, quae in particularibus causis et negotiis Ecclesiae expediendis partes sint summi Pontificis, corporis totius

hierarchici, episcoporum singulorum, denique advocatorum Ecclesiae.

§. CCCLXXI. Maximi in Ecclesia momenti est causa fidei, ejusque puritas et integritas, ne quid scilicet, quod de fide divina non est, in numero dogmatum censeatur, aut quod reipsa est de fide divina, detrahatur. Ac duae sunt generales de fidei causis veritates: *prima*, una unica est fides, qua salus obtineri potest: *secunda*: hanc ipsam veritatem: *una unica est fides, qua salus obtineri potest*, Ecclesia Romano-Catholica, semper docuit, docendique jus et obligationem a Deo impostam habet, cui nulla humana potestas jure refragari potest.

(a) *Unus Dominus, una fides, unum baptisma* (1), aeternae veritatis effatum est. Unde ex formula Tridentina publice profite-
 mur: *hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest etc.*: et symbolum, quod Athanasio inscribitur, ita concludimus: *haec est fides catholica; quam nisi quisque fideliter, firmiterque crediderit, salvus esse non poterit.*

(b) Hanc ipsam veritatem in Ecclesia catholica semper publiceque praedicatam, ipsoque usu patefactam et confirmatam fuisse, testantur infinita anathemata in eos excussa, qui vel uni articulo catholicae professionis contradicere ausi sunt. Non censebatur Ecclesiae membrum, qui fidei, quam Ecclesia profitebatur, non tenacissime adhereret; ac episcopi ante consecrationem publice interrogabantur, publiceque profiteri solebant, se credere, nullum extra Ecclesiam salvum (2). Nulla in fidei negotio transactio, nulla dissimulatio, nulla pax agnoscebatur legitima. Perpetua erat divisio ac segregatio orthodoxorum ab heterodoxis; ac manifeste perspiciebant orthodoxi, si vel una secta aliter sentientium admitteretur in gremium, omnes alias pari jure admittendas esse (3).

(1) *Ephes. IV, v. 5.*

(2) Vid. T. III. operum S. Leonis, edit. Venetae in documentis juris canonici veteris. n. III. de statutis antiquis Ecclesiae ex praestantissimis MSS. collectionibus editis. p. 654.

(3) Elegans inprimis est locus Gelasii P. in epist. ad Anastasium Imp. « Una est, inquit, christiana fides, quae est catholica. Catholica autem veraciter illa est, quae ab omnium perfidorum, atque ab eorum successoribus conscribitur sincera, pura, immaculata communionem divisa est. Alioquin non erit divinitus mandata discretio, sed miseranda confusio. Nec ulla causa jam superest, si hoc in quolibet contagio voluerimus admittere, ne cunctis haeresibus aditum, januamque pandamus: qui enim in uno offenderit, omnium reus est; (Jac. II, v. 10.) et qui minima spernit, paulatim decedit. » (Eccli. XIX, v. 1.) Ait